

“
**MORGEN
IS VAN ONS**

LIMBURG

TOEKOMSTVERSHELLER

INHOUDSTAFEL

Interview gouverneur Heman Reynders	4
Het provinciebestuur aan het woord	5
Task Force, LRM	6-7
Projecten innovatie en ondernemerschap	8-13
Projecten menselijk kapitaal	14-19
Projecten vrijetijd en omgeving	20-25
Projecten zorg en welzijn	26-31
Projecten duurzame regio.....	32-37
Interview Herman Daems.....	38

6.437

starters in 2016.
Een stijging met 9,75%.

11%

Een daling van de Limburgse
werkloosheid met 11% in het voorbije jaar.

9%

van de jobs in Limburg
in de economie van de vrije tijd.

**MET SALK ZIJN WE ERIN GESLAAGD OM
IN LIMBURG EEN POSITIEVE INGESTELD-
HEID TE ONTWIKKELEN.**

Professor Herman Daems

**MET SALK IS ER EEN NIEUWE DYNAMIEK
ONTSTAAN, EEN VIBE EN OVERTUIGING
OM SAMEN EEN GEDEELDE AMBITIE
WAAR TE MAKEN.**

x5

Ons groenestroomvermogen is op minder dan
10 jaar vervijfvoudigd.

COLOFON

Uitgave van de deputatie van de provincieraad van Limburg;
Herman Reynders, gouverneur-voorzitter; Frank Smeets, Ludwig Vandenhove,
Igor Philtjens, Erik Gerits, Jean Paul Peuskens, Inge Moors, gedeputeerden en
Renata Camps, provinciegriffier

Tekst: Eric Donckier

Eindredactie: Bruno Bamps

Coördinatie: Bruno Bamps, Wivina De Bus

Redactieraad: Bruno Bamps, Raf Coenen, Wivina De Bus, Eric Donckier, Miet Dri-
sen, Bernd Fiddelaers, Kristof Santermans, Marilou Vanmuysen

Grafische vormgeving: Caroline Deckers/Grafische Cel Mediahuis.

Vestal Communicatie

Foto's: Robin Reynders/Grafische Producties, provincie Limburg
Luc Daelemans/Mediahuis, Provinciaal Domein Bokrijk, Toerisme Limburg vzw,
UHasselt, pcfruit vzw, Confederatie Bouw Limburg, Kind en Taal vzw, T2-Campus, PCP
architects, Toerisme Limburg vzw, pcfruit vzw, Confederatie Bouw Limburg, Kind en
Taal vzw, PCP architects, vzw Het Domein Bokrijk, Fruithoeve B&B

Cijfers: Graydon, Toerisme Limburg vzw, Arvastat

Druk & afwerking: Coldset Printing Partners Beringen

Oplage: 110 000 exemplaren

Verantwoordelijke uitgever: Bruno Bamps, directeur Directie Economie, Europa,
Landbouw en Platteland

Contact: Provincie Limburg | Directie Economie, Europa, Landbouw en Platteland
Universiteitslaan 1, BE-3500 HASSELT
tel. 011 23 74 12

e-mail: economie@limburg.be

wettelijk depotnummer: D/2017/5.857/034

**EEN TASKFORCE LIMBURG, ONDER
LEIDING VAN DE VLAAMSE MINISTER-
PRESIDENT, VOLGT DE UITVOERING VAN
SALK OP HET TERREIN OP DE VOET.**

44.678

De Limburgse zorgsector telt
44.678 werknemers.

**IN GEEN ENKELE PROVINCIE ZIJN ER IN
VERHOUDING ZOVEEL STARTERS. MEN
KAN HET ZIEN ALS DE GRAADMETER
VAN ONS DYNAMISME.**

Urbain Vandeurzen

“SALK is een appèl aan onze Limburgse dynamiek”

“Onze provincie heeft veel troeven. Het SALK is een appèl aan ons om die troeven uit te spelen, het is een appèl aan onze dynamiek. We zijn volop bezig met die uitdaging te realiseren. De eerste resultaten zijn ronduit schitterend. Samenwerking is de sleutel tot succes”, zegt gouverneur Herman Reynders.

Wat betekent het SALK, het Strategisch Actieplan Limburg in het Kwadraat, voor u?

“Voor mij heeft het SALK twee betekenissen. Vooreerst is het een uitstekende analyse van hetgene waar Limburg voor staat, welke de sterke en zwakke punten zijn en van wat er moet gebeuren om onze provincie te versterken. Dat staat in het uitvoeringsplan. Daarnaast is het voor mij ook een psychologisch document. Het roept ons Limburgers op om de handen nog meer uit de mouwen te steken en aan de slag te gaan. We moeten zelf onze toekomst vorm geven.”

U zegt ‘ons Limburgers’. Wij allemaal dus.

“Absoluut. Iedereen moet doen wat hij kan doen. Als individu en als medewerker in een bedrijf, organisatie, overheidsinstelling of wat dan ook. Het SALK is een appèl aan onze dynamiek en ons samenhangingsgevoel.”

De eerste resultaten zijn niet slecht.

“Ik zou zeggen goed, heel goed zelfs. Uiteraard heeft de betere economische conjunctuur ons geholpen. Maar het SALK actieplan heeft een heel belangrijke katalyserende rol gespeeld, nét omdat het heel duidelijk aangaf wat we moesten doen en waarin we moesten investeren om de provincie op een hoger niveau te tillen en te komen tot zoveel mogelijk tewerkstelling voor zoveel mogelijk mensen. Ik wil hier

ook een pluim op de hoed van de Limburgse ondernemers steken. Zij hebben risico genomen en fors geïnvesteerd in hun bedrijven. En natuurlijk heeft ook LRM een belangrijke rol gespeeld. Zij zijn gewoon onmisbaar.”

Welke is volgens u de verklaring voor dit succes?

“Het sleutelwoord is samenwerking. Iedereen werkt samen om de doelstellingen te realiseren. Zo kan men meer realiseren. En iedereen gunt elkaars succes. Dat is heel belangrijk.”

Zijn er ook nog pijnpunten?

“Helaas, die zijn er ook nog. Ik zie twee grote pijnpunten. Het eerste is het onderwijs. We hebben bijvoorbeeld nog altijd te weinig jongeren die doorstromen naar het hoger onderwijs. En te weinig jongeren kiezen voor de zogenaamde STEM-richtingen (wetenschap, wiskunde, technologie). Die leiden nochtans naar de beroepen van de toekomst. Het tweede pijnpunt is onze mobiliteit en de ontsluiting van onze provincie. Het is lang wachten op de Noord-Zuid en de realisatie van andere projecten.”

Eind 2018 loopt het SALK-actieplan af. Wat moet er daarna gebeuren?

“Eind volgend jaar moeten we een nieuwe SALK-evaluatie maken en daaruit eventueel een nieuw SALK-actieplan distilleren. Onderwijs en mobiliteit zullen daarin ongetwijfeld een belangrijke plaats innemen. Hiervoor kijk ik ook uitdrukkelijk naar de Vlaamse regering, die heeft in deze dossiers het laatste woord. Maar eerlijk is eerlijk, we zijn tot nu goed geholpen door die Vlaamse regering. En ook door Europa.”

“**HET SALK IS EEN SUCCES. SAMENWERKING IS HET SLEUTELWOORD.**”
Gouverneur Herman Reynders

DOOR SAMEN TE WERKEN IS MORGEN VAN ONS

Het gaat goed met Limburg. De sociaal-economische barometer staat gunstig. De diverse opeenvolgende grote bedrijfs-sluitingen hadden een zeer grote impact op de Limburgse economie en eigenlijk op de gehele samenleving. Gedurende jaren heeft onze provincie in Vlaanderen de rode lantaarn gedragen. Maar met de gekende Limburgse veerkracht en het samenhangingsgevoel - het zo befaamde Limburggevoel - heeft onze provincie de voorbije jaren een enorme inhaalbeweging gemaakt.

Cijfers bevestigen deze stelling: het aantal starters zit op recordniveau, de werkloosheid daalt het snelst in Limburg, onze bedrijven innoveren meer, de scholingsachterstand wordt kleiner, de investerin-

gen in natuur en toerisme lonen, technologisch en klinisch onderzoek zorgen voor nieuw ondernemerschap, de jobcreatie in de private sector zit in de lift, de vroegere mijnzetels zijn omgebouwd tot nieuwe economische hotspots en blaken van nieuw ondernemerschap en nieuwe jobs, de sites van de gesloten bedrijven zijn of worden omgetoverd tot nieuwe economische ontwikkelingspolen...En dit is nog maar het begin.

Kunnen de pluimen op één hoed worden gestoken? Zeer zeker niet. Het is het resultaat van iedereen die verantwoordelijkheid heeft genomen na de aankondiging van de sluiting van Ford-Genk. In het bijzonder is Limburg Europa en de Vlaamse regering erkentelijk voor de extra finan-

ciële middelen en voor het volgehouden engagement om, ondanks de soms moeilijke hindernissen, de SALK-projecten uit te voeren. Maar het is vooral professor Daems die, samen met twaalf experts, aan Limburg een nieuwe toekomstvisie heeft gegeven.

Met SALK is er dan ook in onze provincie een nieuwe dynamiek ontstaan, een ‘vibe’ en overtuiging om samen een gedeelde ambitie waar te maken. Deze vibe geeft Limburg de wind in de zeilen om samen met de Vlaamse overheid, de Limburgse gemeenten en met alle relevante actoren, binnen en buiten de provincie, verder te werken aan meer welvaart en welzijn voor alle Limburgers. Samen gaan we er voor want morgen is van ons.

“**IK WIL HIER OOK EEN PLUIM OP DE HOED VAN DE LIMBURGSE ONDERNEMERS STEKEN.**”
Gouverneur Herman Reynders

“DE SLUITING VAN FORD GENK WAS EEN DONDRSLAG BIJ HELDERE HEMEL.”

De aankondiging van de sluiting van Ford sloeg onze provincie terug in de tijd. Ondertussen zijn we vijf jaar verder. En wat stellen we vast? Het gaat goed met Limburg. Met dank aan het SALK – het Strategisch Actieplan Limburg in het Kwadraat – en alle organisaties en personen die het mee op het terrein uitvoerden.

Vlaams Minister-President Geert Bourgeois treedt op als voorzitter van de Task Force

Woensdag 24 oktober 2012 kondigt Ford de sluiting van de fabriek in Genk aan. 4.580 mensen verliezen hun werk. Het slaat Limburg met verstomming. Toenmalig Vlaams minister-president Kris Peeters, hierin aangemoedigd door de ministers Jo Vandeurzen en Ingrid Lieten, laat meteen weten dat er een actieplan voor Limburg komt. Professor Herman Daems (KU Leuven) krijgt de opdracht om dit samen met 12 experts uit te werken. Op 1 februari 2013 is professor Herman Daems klaar met zijn rapport. Het is een

analyse van de sterktes en zwaktes van Limburg en geeft aan wat er moet gebeuren om onze provincie economisch te versterken. De strategie zit vervat in de zogenaamde ‘Limburgse 6-hoek’: jobcreatie, marktgerichte scholing, versterking van het ondernemerschap, krachtiger innoveren, meer en internationaler exporteren en een gerichte infrastructurele ontsluiting van de provincie. Dit moet gebeuren met acties op korte en lange termijn om sectoren waarin Limburg al sterk staat zoals bouw, logistiek en toerisme te versterken

en om de groei in sectoren met potentie zoals ICT, biotech en cleantech te versnellen.

Op 15 juli 2013 wordt het SALK-actieplan door de Vlaamse regering vertaald in een SALK-uitvoeringsplan met 137 concrete projecten. Voor de realisatie van deze speerpuntprojecten wordt bovenop de reguliere middelen 239,5 miljoen euro uitgetrokken. Het geld komt van de Vlaamse regering (81,5 miljoen), Europa via EFRO, ESF en het Europees Globalisatiefonds (71,3 miljoen), de provincie

Limburg (50 miljoen) en de stad Genk (36,7 miljoen). Voorts krijgt investeringsmaatschappij LRM 100 miljoen euro voor projecten in Limburg.

Hoewel we nog een vol jaar te gaan hebben, kunnen we nu al stellen dat het SALK een succes is.

Hier zijn twee belangrijke verklaringen voor. De eerste is dat na de parlementsverkiezingen van 2014 de nieuwe Vlaamse regering van minister-president Geert Bourgeois zich engageerde om het SALK integraal over te nemen en uit te voeren.

De tweede is dat – zoals voorgesteld in de SALK-analyse – er een Taskforce Limburg werd geïnstalleerd. Die volgt de realisatie van het SALK op het terrein op de voet op. Het is immers zo dat bij elk van de 137 projecten één of meer Vlaamse ministers, gedeputeerden van de provincie Limburg, administraties en organisaties werden aangeduid die bijna persoonlijk verantwoordelijk werden gesteld voor de realisatie van het project binnen de afgesproken termijnen en financiële middelen.

De Taskforce Limburg, bijgestaan door een directiecomité dat constant de vinger aan de pols houdt, maakt tweemaal per jaar een evaluatie. Minister-president Geert Bourgeois zit voor. Verder zitten in de Taskforce Limburg een aantal Vlaamse ministers en Limburgse gedeputeerden, gouverneur Herman Reynders, de voorzitter van de Limburgse provincieraad, de burgemeester van Genk, een vertegenwoordiger van de federale regering en de voorzitters dan wel directeurs van de Limburgse werkgeversorganisaties (Voka, VKW, Unizo, Agoria, Confederatie Bouw, Boerenbond), vakbonden (ACV, ABVV, ACLVB) en sociaaleconomische organisaties (LRM, Nuhma). Zij mogen zich op de borst kloppen voor het geleverde werk.

Dat laatste mogen ook de Limburgse ondernemers doen. Zij durfden het aan om risico te nemen en zo nieuwe banen te creëren. In veel gevallen werden ze hierbij met kennis en financiële middelen ondersteund door de investeringsmaatschappij LRM. De rol die LRM speelt in de ontwikkeling van Limburg, kan nooit voldoende onderstreept worden.

Toenmalige Vlaams Minister-President Kris Peeters, geflankeerd door professor Daems, Jo Vandeurzen, Ingrid Lieten en gouverneur Herman Reynders

CEO Stijn Bijnens en voorzitter Hugo Leroi - LRM

LIMBURGSE RECONVERSIEMAATSCHAPPIJ

“LRM, GEWOON ONMISBAAR VOOR LIMBURG.”

De Limburgse economie is in de afgelopen jaren geëvolueerd naar een gediversifieerde en innovatieve economie. Aan dit groeiverhaal heeft LRM actief meegeschreven door zuurstof te pompen in kansrijke sectoren en bedrijven.

LRM verschaft risicokapitaal aan bedrijven die willen groeien. In de afgelopen 20 jaar werd reeds 600 miljoen

euro geïnvesteerd in 335 ondernemingen. De huidige LRM-portefeuille bestaat uit 225 bedrijven, samen goed voor 12.000 jobs.

Het historisch en industrieel mijnrfgoed werd grotendeels gerestaureerd. Met be-MINE, Terhills, C-Mine, Thorpark, Greenville, Zwartberg en Heusden-Zolder beschikt de regio over 7 beschermde en unieke sites. Elke locatie heeft een nieuwe identiteit, een toekomst, en enorm veel toeristisch potentieel.

De stiel van “herbestemmen” paste LRM ook toe op bedrijvencampussen. Op de succesvolle Corda Campus te Hasselt werken er 3.000 mensen in 200 verschillende bedrijven. Tegen 2020 moeten er

dat 5.000 worden. Op Thor-park in Genk opende Energyville de deuren. De 250 onderzoekers van VITO, KULeuven en Imec zetten de site internationaal op de kaart rond duurzame energie en intelligente energiesystemen.

In de 9 incubatoren die LRM samen met partners beheert, werken 220 jonge bedrijven met 650 werknemers aan de producten en diensten van de toekomst. Ieder jaar zijn er winnaars die opschalen en internationaliseren.

Ook het klimaat wordt door LRM niet vergeten. Op de Terhills-site kunnen binnenkort 140 industriële batterijen ingeschakeld worden in de primaire reserves van het elektriciteitsnetwerk. Het grootste

zonnepark van de Benelux, 220 voetbalvelden groot en 98 MWp, komt op Kristalpark te Lommel. Via Limburg Wind(t) en Lommel Wind(t) heeft LRM reeds 38 windmolens gebouwd en zijn er nog meer gepland.

Ook op maatschappelijk vlak drukt LRM haar stempel. LRM kon reeds 347 miljoen euro aan dividenden uitkeren aan haar aandeelhouder, het Vlaams Gewest. Vlaanderen stort deze LRM-dividenden door naar de stichting Limburg Sterk Merk (LSM). LSM investeert deze middelen in relevante projecten in de regio. LRM is een aanjager van investeringen en tilt de regio naar een hoger niveau.

6.437 STARTERS IN 2016.
EEN STIJGING MET 9,75%.
NIET TOEVALLIG.

LIMBURG
TOEKOMSTVERSNELLER

1. INNOVATIE EN ONDERNEMEN

Gedeputeerde Erik Gerits

Corda Campus

ONDERNEMEN EN INNOVEREN

“BIJ TEGENWIND ZIJN WE OP ONS BEST”

Met de sluitingen van eerst de steenkoolmijnen, daarna Philips Hasselt en meer recent Ford Genk gingen tienduizenden arbeidsplaatsen verloren. Toch kwam onze provincie telkens versterkt uit deze tegenslagen. “Het geeft ons de tegenwind die alle krachten bundelde”, zegt gedeputeerde van Economie Erik Gerits.

Grote bedrijven zorgen voor veel tewerkstelling. Dat is interessant. Maar het heeft ook nadelen. Het maakt dat de nood aan eigen ondernemerschap niet zo groot is. En wanneer zo'n groot bedrijf om welke reden dan ook moet sluiten, is er meteen een gigantisch probleem qua tewerkstelling. De conclusie ligt dan ook voor de hand. Vele kleinere eigen ondernemingen is interessanter dan een groot bedrijf. Dan kan men tegenslagen gemakkelijker opvangen.

Dat leidt ons uiteraard tot de vraag hoe we komen tot meer eigen ondernemingen, die daar bovenop ook nog eens voldoende innovatief zijn om de wereldwijde concurrentie aan te kunnen? Gedeputeerde van Economie Erik Gerits zorgde samen met de POM, dit is de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij, voor het antwoord met een actieprogramma met drie focussen. We overlopen ze samen.

1. Stimuleren van ondernemerschap
Het instrument om te komen tot meer ondernemerschap in onze provincie is Limburg Start Up. Dit is een samenwerkingsverband waarin werkgeversorgani-

saties en incubatoren initiatieven nemen om (minder) jonge mensen aan te moedigen een eigen onderneming te beginnen en ze in de beginjaren te begeleiden en te ondersteunen met kennis, ondernemersplannen, managementcapaciteiten en goedkope infrastructuur. Momenteel zijn er al 7 incubatoren en ze waren vorig jaar goed voor 220 starters. De Limburgse investeringsmaatschappij LRM zorgt voor de juiste coördinatie van alle initiatieven.

2. Clusterwerking
Samen staat men sterker. Dat geldt ook voor bedrijven. Wanneer bedrijven met elkaar en met kennisinstellingen en economische actoren in interactie gaan, kunnen ze elkaar inspireren, versterken en zelfs samenwerken om zaken aan te pakken die ze niet alleen aankunnen. Dat kan binnen een bepaalde sector, maar ook over sectorgrenzen heen. Het is immers in de zogenaamde crossovers dat de meeste innovatieve ideeën ontstaan. Voorbeelden van clusterwerking zijn het Logistiek Platform Limburg en de Construction Academie van de Confederatie Bouw Limburg. De POM zorgt voor de nodige coördinatie.

VELE KLEINE ONDERNEMINGEN
IS INTERESSANTER DAN
EEN GROOT BEDRIJF.

Gedeputeerde Erik Gerits

3. Ondersteuning van innovatie

Bedrijven moeten constant innoveren om de concurrentie aan te kunnen en op termijn te overleven. Voor kmo's is dat soms een probleem wegens te weinig financiële middelen en te weinig mensen om hierop in te zetten. Samenwerking tussen kmo's of van kmo's met een groter bedrijf kan dit probleem ondervangen. Bedrijven die dit doen, worden financieel ondersteund door de provincie.

De resultaten van dit alles zorgen voor grote waardering in de rest van Vlaanderen. Jarenlang bengelde Limburg aan de staart qua werkloosheidscijfers, nu zitten we op het Vlaams gemiddelde. En nergens zijn er zoveel starters en nemen de vacatures zo sterk toe als in Limburg.

AGROPOLIS

OOK LAND- EN TUINBOUW MOETEN INNOVEREN

Gedeputeerde Inge Moors

Agropolis in Kinrooi is een incubator voor start-ups en kleinere bedrijven actief in de agro-sector. "Want ook in de land- en tuinbouw moet er constant vernieuwd worden om tegemoet te komen aan de wisselende wensen van de consumenten en strengere milieuvoorwaarden", zegt Inge Moors, gedeputeerde van Ruimtelijke Ordening, Landbouw en Platteland.

Als incubator is Agropolis een buitenbeentje. Het is een langs de Maas gelegen agrarische bedrijvzone van 30 ha met ruimte voor kantoren en labo's, maar ook voor proefakkers waarop men nieuwe technieken kan uitproberen.

Gedeputeerde van Landbouw Inge Moors: "Met Agropolis mikken we niet alleen op start-ups maar ook op reeds bestaande middelgrote bedrijven die actief zijn op

het vlak van innovatie in de land- en tuinbouwsector en op zoek zijn naar ruimte om hun ideeën te ontwikkelen. Interactie tussen bedrijven zorgt er voor dat ze sneller groeien. Op Agropolis wordt een echte agro-community uitgebouwd."

Momenteel zijn er al een zestal bedrijven actief. Zoals Entomatisation dat zich toelegt op de automatisatie van de kweek van meelwormen. Recent onderzoek heeft immers aangetoond dat 3 op 4 consumenten bereid zijn om insecten te eten. Fish 2 Be is dan weer een innovatief bedrijf dat zich toespitst op een maximaal mogelijk ecologische kweek van snoekbaarspootvis.

Nog een bedrijf dat meteen naar Agropolis afzakte, is Storm Seeds. Dat bedrijf is al sinds 1996 wereldwijd actief en legt zich in Kinrooi nu ook toe op de veredeling van nieuwe soja-rassen via natuurlijke kruising en selectie. De laatste nieuwkomer is IPM Impact, gespecialiseerd in geïntegreerde pestbestrijding waarbij chemische bestrijdingsmiddelen maximaal vervangen worden door ecologische alternatieven.

Andere projecten die op stapel staan zijn o.a. algenkweek voor speciale producten voor farmacie, cosmetica en chemie, GPS-gestuurde bodembewerking, de creatie van nieuwe gewassen en groenten en nieuwe technieken voor de productie ervan.

De investering in Agropolis Incubator, een initiatief van vzw Boterakker, bedraagt 2,35 miljoen euro.

Pootviskwekerij Fish 2 Be

“AGROPOLIS IS DE BROED- EN KIEMKAMER VOOR DE AGRO-INNOVATIE.

Gedeputeerde Inge Moors

Flanders Make

Flanders Make, met hoofdzetel in Lommel, is het strategisch onderzoekscentrum voor de maakindustrie. Hieronder verstaan we de bedrijven die aan massaproductie doen. Het onderzoekscentrum ondersteunt deze bedrijven bij de innovatie van hun producten en hun processen om zo competitief te blijven.

Onderzoekscentrum Flanders Make

De maakindustrie is met zo'n 5.700 hoogtechnologische bedrijven die samen circa 200.000 mensen tewerkstellen goed voor bijna 80 procent van de Vlaamse export. En binnen Vlaanderen is Limburg de provincie met in verhouding de meeste maakindustrie. Het mag dan ook duidelijk zijn, de maakindustrie heeft nog steeds een belangrijk aandeel in de Vlaamse en de Limburgse economie.

Maar de maakindustrie staat onder druk. De bedrijven moeten constant innoveren om de internationale concurrentie aan te kunnen. Om ze daarbij te helpen, is – zoals voorgesteld in het SALK-rapport – het strategisch onderzoekscentrum Flanders Make, een onderzoeksnetwerk op internationaal topniveau, opgericht. Vanuit de vestigingen in Lommel en Leuven en met de steun van 10 onderzoeksinstituten van de Vlaamse universiteiten worden concrete product- en procesinnovaties in de voertuigindustrie en machinebouw ondersteund.

Meer concreet legt Flanders Make zich met zijn meer dan 300 onderzoekers toe op industrie-gedreven technologisch onderzoek en innovatie. De focus ligt daarbij op vier technologische domeinen: vermogenselektronica en energieopslag, mechatronica en ontwerpmethodes, productieprocessen en mensgerichte systeemontwikkeling. De fabrieken van de toekomst worden er uitgetekend.

Construction Academy

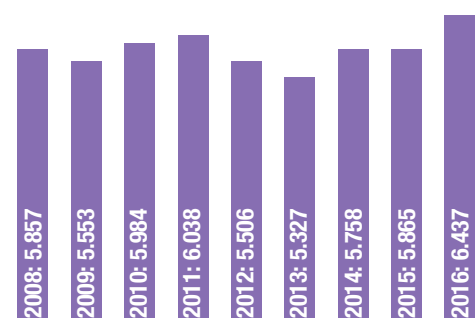
Op het ogenblik dat u dit leest, wordt op het Wetenschapspark Diepenbeek zowat de laatste hand gelegd aan het nieuwe hoofdkantoor van de Confederatie Bouw Limburg. Daarin zal ook de Construction Academy gehuisvest worden, het kennis- en opleidingscentrum voor de bouw in Limburg.

Met zowat 4.200 werkgevers en 22.500 werknemers is de bouw een belangrijke sector in Limburg. Om de concurrentie ook in de toekomst aan te kunnen, zullen werkgevers en werknemers zich constant kunnen bijhouden in de Construction Academy in zaken zoals kostprijsberekening, LEAN-manufacturing, materiaalkennis of de laatste ontwikkelingen inzake verwarming, koeling en energieopwekking.

De keuze voor de campus in Diepenbeek is niet toevallig. Vlakbij liggen de opleidingen architectuur en ingenieur bouwkunde. En de UHasselt gaat er haar Applicatiecentrum Beton en Bouw bouwen, een onderzoekscentrum naar beton en nieuwe materialen.

Kennis- en opleidingscentrum voor de bouw

Evolutie van het aantal starters in Limburg

In 2017 blijft het aantal startende ondernemingen in onze provincie op recordhoogte. Dit voorjaar was er een stijging van 7,21% tegenover het eerste semester 2016.

Erkenning van Limburg als “ontwrichte zone” goed voor 4.000 banen

Met de erkenning als ontwrichte zone kunnen Limburgse bedrijven die investeren en nieuwe jobs creëren, gedurende twee jaar een korting van 25 % op de bedrijfsvoorheffing verkrijgen. Dit komt neer op een loonkostbesparing van ongeveer 5 %. Voorwaarde is wel dat de extra arbeidsplaats gedurende ten minste drie jaar (kmo's) of vijf jaar (grote ondernemingen) behouden blijft. Meer dan 250 bedrijven hebben voor 4.000 werknemers deze steun aangevraagd.

Fruitinnovatie: robotisering en... drones

Het kenniscentrum pefruit, wat staat voor Proefcentrum Fruitteelt, is een onderzoeksinstituut in de fruitteelt. Samen met universiteiten en andere onderzoeksinstituten doet het aan innovatief onderzoek om meerwaarde te creëren in de fruitsector.

Zo wordt er ook geëxperimenteerd met de inzet om te komen tot een automatisering van de fruitpluk en worden nu ook drones ingezet. Zo kunnen drones helpen om vogels te verjagen, de hoogte van de gewassen en het aantal gewassen te tellen via image scanning of eventuele infecties door bacteriën op tijd te ontdekken. Dat een boogscheut verder in Brustem DronePort – de incubator voor dronebedrijven – wordt uitgebouwd, komt dan goed uit.

Robotisering en technologische innovatie in de fruitsector.

“Wij zorgen er voor dat iedereen mooi achter het lijntje blijft staan”

Vanishing spray veroverd de wereld

Zelfs indien u geen voetballer bent, heeft u ze al op tv gezien, scheidsrechters die met een spuitbus een lijn trekken waar voetballers achter moeten blijven staan bij een vrijschop. Producent van deze vanishing spray is RLB Systemen uit Tessenderlo.

Raf Bogaerts: “We zijn gespecialiseerd in belijningsverven voor voetbal- en rugbyvelden. Racing Genk en STVV werken met onze producten. Toen de FIFA experimenteerde met zichzelf oplossende belijning die meer aan scheidingslijnen dan aan wat anders deed denken, hebben we zelf een vanishing spray ontwikkeld. We zijn zo succesvol, dat in bijna alle Europese competities, in Amerika, in Afrika en in Azië onze spray wordt gebruikt. Om onze groei als bedrijf te kunnen financieren, zijn we eind 2014 een KlimOp-lening aangegaan. Toen werkten we met 11 personeelsleden, nu zijn het er al 18 en we blijven groeien.”

Sinds de sluiting van Ford hebben we 146 aanvragen goedgekeurd voor een bedrag van 23,8 miljoen euro. Die zijn goed voor 969 bestaande banen en 653 bijkomende jobs.

Head of productmanagement
Gunter Plevoets - LRM

“
EEN DALING VAN DE
LIMBURGSE WERKLOOSHEID MET 11%
IN HET VOORBIJE JAAR.
NIET TOEVALLIG.

LIMBURG
TOEKOMSTVERSNELLER

2. MENSELIJK KAPITAAL

“
IN LIMBURG WILLEN WE
TECHNISCH TALENT
ONTDEKKEN EN STIMULEREN.
Gedeputeerde Jean-Paul Peuskens

Gedeputeerde Jean-Paul Peuskens

Hoe maak je kinderen uit het basisonderwijs warm voor techniek? Het antwoord is verrassend simpel. “Met Lego”, zegt gedeputeerde van Onderwijs Jean-Paul Peuskens. “Want Lego is o.a. ook motoren, sensoren en bijhorende software. Door hiermee te spelen en te werken, krijgen kinderen interesse voor techniek”.

ONTDEK TECHNIEKTALENT

“VAN IN DE BASISCHOOL TALENT VOOR TECHNIEK EN WETENSCHAP ONTDEKKEN”

Binnen het project Ontdek Techniektalent heeft het provinciaal steunpunt onderwijs een netwerk uitgebouwd van meer dan 400 basis- en kleuterscholen om samen met 26 scholen uit het secundair onderwijs kinderen te helpen, haast spelenderwijs, hun eigen talenten voor techniek te ontdekken in de klas.

Van de 3 miljoen euro aan SALK-middelen voor onderwijs trekt gedeputeerde Jean-Paul Peuskens 1 miljoen euro hiervoor uit. Dat geld gaat niet alleen naar de aankoop van het nodige materiaal, maar ook naar de opleiding en begeleiding van de leerkrachten door techniekcoaches.

Ouders betrekken

Het project richt zich ook tot de ouders. Met ouderkaartjes kunnen de scholen de ouders uitleggen waarom zij met Lego-education in de klas werken. Want techniek is niet meer weg te denken uit onze hedendaagse samenleving.

Denk maar aan de smartphone die we dagelijks gebruiken, de vele geautomatiseerde toestellen in het huishouden, de laatste nieuwe snufjes in onze wagen...

Van 20 oktober tot en met 5 november 2017 werken ook 28 Limburgse bibliotheken samen met Ontdek Techniektalent, in het kader van het initiatief ‘de digitale week’ in de Vlaamse bibliotheken.

Bedrijven

Tot slot zet Ontdek Techniektalent ook in op het samenbrengen van het bedrijfsleven en het onderwijs. “Leerkrachten volgen 1 dag per jaar vorming in de bedrijven. Dat helpt hen heel aanschouwelijk de link te leggen tussen klas en werkvloer. Bedrijven leren de onderwijsinstellingen in hun buurt beter kennen. Zo groeien mooie samenwerkingsverbanden of klasbezoeken”, besluit gedeputeerde Jean-Paul Peuskens.

Parkrangers zorgen ervoor dat het groen mooi onderhouden is.

Gedeputeerde Ludwig Vandenhove

PARKRANGERS

“PARKRANGERS ZIJN DE TUINMANNEN VAN ONZE NATUUR”

EEN WIN – WINSITUATIE: DUURZAME JOBS EN EEN MOOI ONDERHOUDEN NATUUR.

Gedeputeerde Ludwig Vandenhove

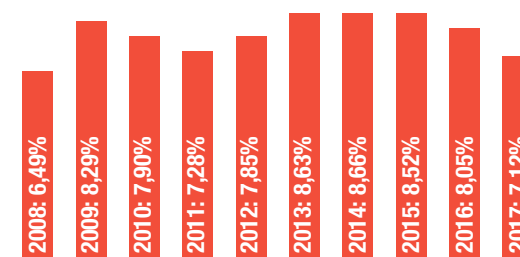
Met 40 procent van alle natuur zijn we veruit de groenste provincie van Vlaanderen. Dat is een troef voor het Limburgs fiets- en wandeltoerisme maar ook voor de Limburgers die in hun vrije tijd kunnen genieten van de pracht en praal van de Limburgse landschappen en de natuur. Bovendien zorgt het voor extra woonkwaliteit. “Kwaliteit is ook de ambitie in de Limburgse landschapszorg. De Limburgse natuur en het groen liggen er pico bello bij. En dat is onder meer te danken aan de Parkrangers,” zegt gedeputeerde van Leefmilieu en Natuur Ludwig Vandenhove.

Zoals we allemaal van onze kleine tuinervaringen weten, moet men de natuur ook een beetje in de hand houden. Anders verwildert het binnen de kortste keren en valt er niets meer te fietsen of te wandelen. “Daarom hebben we in samenwerking met de drie Regionale Landschappen (Kempen en Maasland, Haspengouw en Voeren, Lage Kempen) en sociale werkplaatsen (De Winning, De Wroeter) beslist om Parkrangers aan te stellen”, zegt gedeputeerde Ludwig Vandenhove.

Enigszins kort door de bocht zou men kunnen zeggen dat die Parkrangers de tuinmannen van onze Limburgse natuur zijn. Ze worden tewerkgesteld door de sociale werkplaatsen. Maar ze krijgen hun opdrachten van de drie Limburgse Regionale Landschappen die erover waken dat de evenwichten behouden blijven in onze natuur. En de nodige financiële middelen – 5 miljoen euro voor de periode 2014-2018 – worden door de Vlaamse regering en vooral de provincie op tafel gelegd binnen het kader van het SALK-uitvoeringsplan.

Momenteel zijn er 36 Parkrangers actief. Gedeputeerde Ludwig Vandenhove: “Met dit project hebben we ook gezorgd dat werkzoekenden die moeilijk in het reguliere arbeidscircuit kunnen worden tewerkgesteld, een duurzame job hebben. Een win-win-situatie dus: duurzame jobs en een mooi onderhouden natuur.”

En dat zij goed werk verrichten, mag blijken uit enkele cijfers. Zo werden er vorig jaar 1.161 wegwijzers geplaatst en hersteld. Maar ze doen nog veel meer. Daarom opnieuw een reeks cijfers die het helemaal zeggen. Zo onderhouden ze jaarlijks zo’n 18.000 m² aan houtkanten, 8 ha hoogstamboomgaarden en 25 ha park; en dit met speciale aandacht voor de verwijdering van exoten die de Limburgse natuur bedreigen. Jaarlijks planten ze ook zo’n 16.000 planten en oogsten ze meer dan 2 ton plantenzaad. Voorts stelden ze vorig jaar zo’n 40 kilometer aan trage wegen open voor het grote publiek en ruimden ze 40 vrachtkontainers aan zwerfvuil op. Nu weet u meteen waarom het hier zo mooi is.

Evolutie werkloosheidsgraad Limburg voor september

ARBEIDSMARKTFONDS / ESF

“VRAAG NAAR WERK MOET BETER AANSLUITEN OP AANBOD”

Met 28.830 niet-werkende werkzoekenden zijn er nu in Limburg minder werklozen dan voor de sluiting van Ford Genk. Nergens in Vlaanderen daalt de werkloosheid zo snel. En met een werkloosheidsgraad van 7,1 procent zitten we nu op het Vlaams gemiddelde na jarenlang aan de staart te hebben gebengeld.

“Dat is uiteraard goed nieuws”, zegt gedeputeerde Erik Gerits. “Toch is het geen reden om het rustiger aan te doen. Binnen Limburg zijn er gemeenten waar er wel nog veel werkloosheid is. Dat is het meest uitgesproken in de mijn gemeenten. Daar moeten we dus iets aan doen. En er is nog iets anders, onze werkzaamheidsgraad is nog te laag.”

Onder werkzaamheidsgraad verstaat men het aantal mensen op beroepsleeftijd (20-65 jaar) dat effectief werkt. In Limburg is dat 69,2 procent, in Vlaanderen 72 procent. Tegen 2020 zou dat voor goed te doen 76 procent moeten zijn.

Er is dus nog werk aan de winkel. Te

meer omdat er ook sprake is van een mismatch op de arbeidsmarkt. Want ondanks het feit dat er nog altijd werkloosheid is, raken veel vacatures niet ingevuld. De verklaringen hiervoor hoeft men niet ver te zoeken. Veel werklozen hebben niet de juiste opleiding om de openstaande vacatures in te vullen. Vooral aan technisch geschoolde profielen is een grote nood. En werklozen wonen niet altijd in gemeenten waar er veel werkaanbod is. Samen met Europa en Vlaanderen is een budget van 2,8 miljoen euro vrijgemaakt voor concrete projecten om de knelpuntvacatures versneld in te vullen.

Om de vraag naar werk en het aanbod aan werk beter op elkaar af te stemmen, heeft gedeputeerde Erik Gerits ook het Arbeidsmarktfonds opgericht. Daarin zit voor dit en de twee volgende jaren 1,8 miljoen euro aan SALK-middelen. De gemeenten krijgen de regie, waarbij de gedeputeerde er op rekt dat naburige gemeenten samenwerken. Het is immers

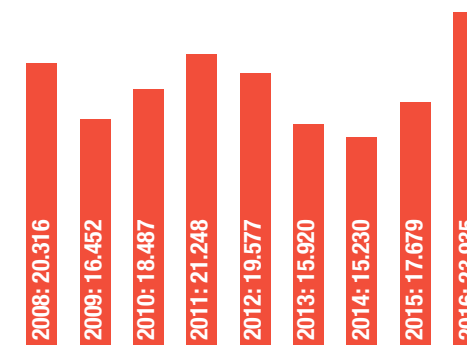
De werkloosheidsgraad in Limburg is nu kleiner dan voor de sluiting van Ford Genk. Maar het is geen reden om op onze lauweren te rusten. In de mijn gemeenten is er nog altijd te veel werkloosheid. En ook onze werkzaamheidsgraad kan beter.

zo dat vraag naar en aanbod van werk van subregio tot subregio verschillen. De gemeenten kennen het best de plaatselijke situatie.

“NERGENS IN VLAANDEREN DAALT DE WERKLOOSHEID ZO SNEL.

Gedeputeerde Erik Gerits

Het is belangrijk de Limburgse arbeidsmarktreserve te matchen met de openstaande jobs en met de nieuwe vacatures. De Limburgse economie is sterk afhankelijk van de arbeidsmarkt. Onze ondernemingen kunnen maar groeien wanneer de nodige ‘hands en brains’ beschikbaar zijn.

Evolutie aantal aangeboden vacatures in Limburg

Extra VDAB-opleidingen voor het vinden van een job

Na de sluiting van Ford zette de VDAB alle zeilen bij. “We kregen hiervoor extra SALK-middelen en middelen vanuit het Europees Globalisatiefonds”, zegt Carine Doucet van de VDAB.

De bijna 6.000 werknemers die bij Ford en toeleveringsbedrijven hun werk verloren, werden twee jaar lang extra begeleid met specifieke beroeps-technische opleidingen, bemiddelingsacties en sollicitatiebegeleiding. Met succes. 80 procent is niet langer werkzoekend.

Voor de andere Limburgse werklozen werden in samenwerking met andere partners specifieke projecten opgezet.

- Voor jongeren werden samen met BLM twee projecten op stapel gezet. Eentje voor 400 jongeren die nog ver van de arbeidsmarkt verwijderd zijn en eentje voor 1.500 jongeren die bijna klaar waren voor de arbeidsmarkt. In het laatste geval ging het daarbij o.a. om hulp bij solliciteren, oriëntatie en assertiviteitstraining.
- Voor 50-plussers werden samen met SBS 660 trajecten uitgewerkt waarbij de werkloze 50-plussers ook persoonlijk in contact werden gebracht met potentiële werkgevers.
- Voor de langdurig werklozen, ondertussen de grootste groep, werden samen met Rise Smart 1.600 oriënteringen uitgewerkt en samen met Groep Intro 1.000 begeleidingstrajecten opgezet.
- Tot slot zijn ook projecten uitgewerkt om werkzoekenden te matchen met het groeiend aantal knelpuntberoepen.

80% van de voormalige Ford werknemers is niet meer werkzoekend.

Kennis van de taal: integratie- en werkbevorderend

Taalachterstand wegwerken

Taalachterstand is een handicap bij het zoeken naar een geschikte job. Het is ook de oorzaak van vroegtijdige schooluitval en ongekwalificeerde uitstroom. Dan wordt het helemaal moeilijk om werk te

vinden. Daarom heeft de provincie Limburg 500.000 euro subsidies ingezet voor gemeenten en middenveldorganisaties die projecten opstarten om die taalachterstand weg te werken.

T2-campus

Op het Thor Park in Waterschei wordt volop gebouwd aan de T2 Campus, één van de grootste technologie-opleidingscentra van Europa. T2 staat voor technologie en talent en moet het tekort aan technologisch geschoolden helpen aanpakken. Het is een initiatief van Syntra, de VDAB en de stad Genk. Het gebouw met o.a. 80 klaslokalen en 15 labo's moet tegen september 2018 klaar zijn. Vanaf dan zullen er voor 1.300 leerlingen en professionals opleidingen georganiseerd worden in de domeinen elektro, ICT en materialen.

TESTIMONIAL

“Vooral de persoonlijke aanpak spreekt mij aan”

Het is een opgewekte Hanne Zoomers die we aan de telefoon krijgen. Althans de tweede keer. De eerste keer lukte niet want toen had ze college en daarna had ze te weinig tijd om terug te bellen want die dag moesten ook nog eerst de eerstejaars gedoopt worden. Hanne Zoomers is één van de doopmeesters, want ondertussen zit zij al in haar derde jaar Handelswetenschappen aan de UHasselt.

Dat ze na haar middelbare studies verder zou studeren en daarbij voor een economische richting zou kiezen stond voor Hanne Zoomers meteen vast. “Gewoon omdat het mij interesseert” zegt ze. Uiteindelijk werd dat dus Handelswetenschappen aan de UHasselt.

“Dat het dicht bij huis is, is meegenomen”, zegt Hanne. “En de UHasselt staat bekend voor de zeer persoonlijke aanpak. De afstand tussen professoren en studenten is heel klein in Hasselt. Heb je een vraag of zoek je naar een oplossing, dan kan je hier heel snel terecht.”

Indien alles blijft verlopen zoals het tot nu liep, begint Hanne Zoomers volgend academiejaar aan haar laatste jaar. Daarna wil ze hier haar eigen onderneming beginnen. “Tijdens mijn tweede jaar moest ik een eigen micro-onderneming beginnen. Sindsdien heb ik de smaak helemaal te pakken.”

“Met de opleiding Handelswetenschappen bereiken we na drie jaar nu al 630 studenten. De meesten zullen doorstromen naar de Limburgse arbeidsmarkt.”

Decaan Piet Pauwels - UHasselt

“
9% VAN DE JOBS IN LIMBURG
IN DE ECONOMIE VAN DE VRIJE TIJD.
NIET TOEVALLIG.

LIMBURG
TOEKOMSTVERSNELLER

3. VRIJE TIJD EN OMGEVING

Gedeputeerde Igor Philtjens

De gerestaureerde Duiventoren in Bokrijk

VAKMANSCHAP

“BKRK: HEFBOOM VOOR BELEVING EN CREATIEF ONDERNEMERSCHAP”

“
MADE IN LIMBURG-PRODUCTEN
ZORGEN VOOR EXTRA
TOERISTISCHE BELEVING.
Gedeputeerde Igor Philtjens

Als er één plaats in Limburg is waar verleden, heden en toekomst elkaar raken, dan is het wel in Bokrijk. Iedereen kent Bokrijk van het openluchtmuseum, waar je het dagelijkse leven op het Vlaamse platteland, en dus ook dat van onze provincie, kan beleven. Voor anderen is het dé groene long in het hart van Limburg, een vitaminebron voor lichaam en geest. Op basis van haar collectie kiest Bokrijk voor thema's zoals het (ambachtelijk) vakmanschap. Gedeputeerde van Toerisme en voorzitter van Bokrijk, Igor Philtjens: “Ambacht en vakmanschap horen tot ons erfgoed en dit kan het best worden bewaard voor de bezoeker van de 21ste eeuw door het een nieuwe eigentijdse invulling te geven. Zo wordt geschiedenis boeiend, ook voor de bezoeker vandaag. Daarom hebben wij het project BKRK of voluit Bokrijk Brandmerkt opgestart. Het opzet is duidelijk: met de kunst en kunde van

het (ambachtelijk) vakmanschap eigentijdse handgemaakte producten van hoogstaande kwaliteit maken. En de bezoeker het verhaal over de geschiedenis ervan vertellen.” Verschillende BKRK-producten zoals de lederen O-binder van Margot Declerck, gemaakt met restmateriaal, en de houten schilmesjeshouder door Steven Gauwberg, zijn reeds te koop. “Daarnaast bouwen we in het Kasteel van Bokrijk een expertise- en dienstencentrum voor de Limburgse ambachtseconomie uit. Limburg barst van het creatief en technisch talent en in dit centrum kan dit talent nog verder worden verfijnd en versterkt, begeleid en gecoacht om de stap naar het zelfstandig ondernemerschap te zetten. De vakman van weleer wordt zo de creatieve en innovatieve ondernemer van morgen.” En met deze producten van Limburgse makelij zet Limburg duidelijk in op een groeiende trend waarbij consumenten

op zoek gaan naar authentieke producten, naar producten met een verhaal en bijzondere kwaliteit, naar producten die zich onderscheiden van de massaproducten doordat ze het vakmanschap van de maker uitademen. BKRK zorgt zo voor een dubbele economische meerwaarde. De Limburgse creatieve economie wordt nog sterker op de kaart gezet. Maar deze ‘made in Limburg-producten’ kunnen ook voor een extra toeristische beleving zorgen. Gedeputeerde Igor Philtjens: “Een handmade Limburgs product kan het Limburgs vakantiegevoel thuis nog even levendig houden. De Limburgse ambachtelijke producten kunnen een uithangbord voor de Limburgse economie van de vrije tijd worden. De Limburgse creatieve talenten zijn alvast klaar om die ambitie aan te gaan.”

Toeristische ondernemers op het sectormoment

“**WIJ ZETTEN LIMBURG
CONSTANT OP
DE KAART ALS
DICHTBIJ-
BESTEMMING.**
Gedeputeerde Igor Philtjens

TOERISME

“ZONDER ONDERNEMERS GEEN TOERISME”

Het Limburgs toerisme is uitgegroeid tot een sterk economisch speerpunt. De economie van de vrijetijd zorgt voor 9 % van de Limburgse werkgelegenheid. Gedeputeerde van Toerisme Igor Philtjens: “De ondernemers samen met de provincie en de gemeenten maken het toerisme, want zonder hen geen aanbod, zonder aanbod, geen toeristen en zonder toeristen geen omzet en geen jobs. Wij waarderen dit ondernemerschap dan ook voluit en ondersteunen het via diverse acties.” “Zo reserveren we elk jaar belangrijke

budgetten om in binnen- en buitenland promotie te voeren voor een dichtbijvakantie in Limburg. Dit jaar hebben we dat gedaan onder het motto ‘Limburg, altijd welkom’. Ook in 2018 blijven we ons toeristisch aanbod in de kijker plaatsen met gastronomie, in de brede betekenis van het woord, als overkoepelend thema.” De resultaten mogen gezien worden. 2015 was een topjaar en in 2016 werden met meer dan 4,1 miljoen overnachtingen alle records verbroken. In de eerste helft van 2017 noteren we een kleine terugval maar

ligt het aantal overnachtingen nog steeds hoger dan in 2015. We doen er alles aan om Limburg continu op de kaart te zetten als ideale dichtbijbestemming. Gedeputeerde Igor Philtjens: “En dat doen we met een actieprogramma voor de uitbaters van de kleinschalige logies zoals B&B's en vakantiewoningen. Advies op maat, topexperts en investeringssubsidies moeten het comfort en de beleving van een overnachting in Limburg hemels maken, zodat een volgend bezoek aan Limburg al wordt gepland bij het uitchecken.”

Overnachtingen

2012: 3.578.125
2013: 3.484.843
2014: 3.559.288
2015: 4.065.090
2016: 4.142.265

Tourism Factory: een labo voor toerisme

De toeristische trends evolueren razendsnel en ook de wensen van de toeristen veranderen haast per toeristisch seizoen. Het is niet simpel voor de toeristische ondernemers om hier op in te spelen. Met Tourism Factory biedt Toerisme Limburg een helpende hand. Kennis wordt verzameld en met de ondernemers gedeeld, internationale tendenzen worden opgepikt en op Limburgse schaal vertaald, nieuwe projecten worden uitgewerkt,.. Kortom er wordt gewerkt aan een nieuw groeiplan voor de Limburgse economie van de vrije tijd.

Groots mijnbelevingscentrum krijgt vorm

be-MINE. Erfgoed, sport en winkelen op een handdoek

Het heeft zijn tijd geduurd. Maar uiteindelijk kreeg elke voormalige mijnsite een nieuwe bestemming. De mijnsite die daarbij ongetwijfeld het meest tot de verbeelding spreekt, is die van Beringen, be-MINE dus.

Met 100.000 m² aan bestaand gebouwenpatrimonium, is de site van Beringen de grootste industriële erfgoedsite in Vlaanderen en uniek in Europa. Van alle mijnsites in Limburg is het de enige site waar het industriële hart van de mijn werd bewaard. Het is dan ook logisch dat hier een grootschalig mijnbelevingscentrum wordt uitgebouwd. Het is een uniek project waarbij Limburgers en toeristen het uitzonderlijk mijnpatrimonium en het leven in en rond de mijn terug kunnen beleven. Een nieuw looppad van bijna 2 kilometer zal de bezoekers door de mijngebouwen leiden en hen aan de hand van visuele effecten op 17 bijzondere locaties het industriële mijnerfgoed en de unieke verhalen van de mensen die er woonden, werkten

en zweogden, laten beleven. De storytelling verbindt de persoonlijke verhalen van de mijnwerkers aan de techniek in en rond de mijnen en zal ook ‘kidsproof’ gemaakt worden. Een inleidende film, zwevende passerelles en panoramapunten zullen een totaalzicht over de site geven. De plannen voor het mijnbelevingscentrum liggen op tafel maar er is nu al heel wat op be-MINE te beleven. Zoals de Centrale, het Sportoase-zwembad, het duikcentrum Todi, de Avonturenberg, het klimcentrum Alpamayo, het Sporenpark en het winkelcentrum be-MINE Boulevard. Het hele project is goed voor een investering van 150 miljoen euro en 500 nieuwe jobs.

Alden Biesen krijgt een hotel

Het kasteel van Alden Biesen kennen we allemaal. Dat is minder het geval voor de Rentmeesterswoning die op dezelfde site in de 17de eeuw in Maastrandse stijl werd opgetrokken. Dat gaat veranderen. De Rentmeesterswoning wordt verbouwd tot een hotel. In de woning komen ook de balie, de lobby en een bar voor het aanpalende hotel met 70 kamers. Er zal ook een restaurant zijn. Volgend jaar gaat het open.

Rentmeesterswoning wordt omgebouwd tot hotel

FIETSEN

door het water, de bomen, de heide en onder de grond

Fietsen door het water

Limburg groeide de voorbije 20 jaar uit tot een waar fietsparadijs. Via het uitgebreide fietsrouten netwerk van ruim 2.000 km maken jaarlijks 2 miljoen fietsers kennis met een gevarieerd landschap, authentiek erfgoed en gezellige stads- en dorpskernen.

Om de beleving op het fietsrouten netwerk te verhogen realiseert Limburg een aantal unieke fietsprojecten onder de centrale noemer 'Cycling Synergy'. Deze projecten versterken de koppositie van Limburg als innovatief en belevingsvol fietsparadijs.

300.000

Fietsers door het water sinds opening eind april vorig jaar

Fietsen door het Water

Deze bijzonder fietservaring laat je als het ware door de vijvers van De Wijers in Domein Bokrijk fietsen. Via een fietspad van 212 meter lang en 3 meter breed zie, voel en ruik je het water op ooghoogte. Sinds de opening in 2016 vonden ruim 300.000 fietsers hun weg naar knooppunt 91.

Fietsen door de Heide

Deze fietsbeleving brengt je dwars door de het Nationaal Park Hoge Kempen. Via een monumentale fiets- en voetgangersbrug over de Weg naar Zutendaal krijg je een schitterend uitzicht over het heideland-

30%

Meer fietsers in een straal van 20 km rondom 'fietsen door het water'

schap. Zo zorgen we niet enkel voor een veilige fietsoversteekplaats, maar voegen we ook extra beleving toe.

Fietsen door de Bomen

'Fietsen door de Bomen' komt in Hechtel-Eksel, ter hoogte van knooppunt 272 aan het Pijnven, Bosland. Hier bevindt zich het grootste aangesloten bosgebied van Vlaanderen. De iconische fietsbrug is een 700 meter lange dubbele cirkel die de bezoeker naar een hoogte van 10 meter brengt voor een unieke beleving door de boomkruinen.

Fietsen door de bomen

Fietsen onder de Grond

Als fietser rij je door de mysterieuze mergelgrotten van Avergat in Kanne (Riemst). Het ondergrondse traject van 600 meter lang laat de bezoeker kennis maken met de unieke sfeer van de eeuwenoude mergelontginning. Aan de hand van sfeervolle verlichting ontdek je onderweg verborgen plekjes en prachtige grottekeningen.

Mine Trail

De Mine Trail wordt een autovrije belevingsverbinding van 60 km tussen de mijnsites. Ze vormt de eerste scenie

route waarop de toerist het landschap en het erfgoed van de mijnstreek al fietsend langs het kolenspoor kan ontdekken.

1.856.425

Totaal aantal fietsers op het Limburgs fietsrouten netwerk van januari tot september 2017. Stijging van 7% ten opzichte van 2016

TESTIMONIAL

B&B De Fruithoeve te Hoeselt

Fruitbedrijf en B&B in één

"Mijn man heeft een fruitbedrijf en ik werk daarin mee. Maar ik wilde ook graag iets zelf ondernemen en daarom ben ik een B&B begonnen met twee kamers en een appartement waar ook gezinnen terecht kunnen. Misschien ook wel omdat ik toerisme studeerde. Het ligt een beetje in het verlengde van mijn studies", zegt An Houben.

B&B De Fruithoeve ligt in Schalkhoven (Hoeselt) en An Houben heeft geen klagen over de bezetting. "In de zomer is het heel druk en ook in de winter is het vaak full house", zegt ze. "De meeste bezoekers komen uit

eigen land, Nederland en Duitsland. Ze komen naar hier om te genieten van onze landschappen en vaak ook om te fietsen, we liggen trouwens langs het fietsrouten netwerk. Maar we hebben ook al mensen van buiten Europa te gast gehad."

An Houben is enthousiast over haar samenwerking met Toerisme Limburg. "Ik wil het iedereen aanraden. Ze hebben Limburg op de kaart gezet en dat voelen wij. Ze helpen ons met advies wanneer dat nodig is. En ze hebben een fantastische website waarop men zelfs meteen een verblijf kan boeken."

Manager Private Sector Jeroen Luys - Toerisme Limburg

“

"We helpen graag. Maar men beseft nog onvoldoende hoeveel hulp men van Toerisme Limburg kan krijgen in expertise en promotie."

“
DE LIMBURGSE ZORGSECTOR
TELT 44.678 WERKNEMERS.
NIET TOEVALLIG.

LIMBURG
TOEKOMSTVERSNELLER

4. ZORG EN WELZIJN

KINDEROPVANG

“BETAALBARE KINDEROPVANG BLIJFT EEN PRIORITEIT”

Het gaat beter met de economie, er zijn meer werkaanbiedingen. Het houdt in dat er ook meer opvangplaatsen voor baby's en peuters nodig zijn. Opdat jonge ouders kunnen gaan werken. Gedeputeerde Frank Smeets zorgde al voor 210 bijkomende opvangplaatsen en wil er nog meer realiseren.

Het is een doodoener. Daarom niet minder waar. Werk is het beste wat een mens kan overkomen. Het zorgt voor inkomen, sociale zekerheid en maatschappelijke inbedding. Voorwaarde is dat men kan gaan werken. Voor ouders met jonge kinderen ligt dat niet altijd voor de hand. Nog minder wanneer de grootouders zelf nog moeten werken. Dat komt steeds vaker voor.

Daarom zette gedeputeerde Frank Smeets, die verantwoordelijk is voor het welzijnsbeleid in onze provincie, samen met Vlaams minister van Welzijn Jo Vandeuren de voorbije jaren in op de creatie van bijkomende opvangplaatsen voor baby's en peuters. In het totaal ging het de twee voorbije jaren om 210 bijkomende opvangplaatsen die ondertussen ook allemaal zijn ingevuld.

Belangrijk om weten hierbij is dat het allemaal om betaalbare opvangplaatsen gaat. De ouders betalen een bijdrage in verhouding tot hun inkomen. Anders loont het niet om te gaan werken en dat kan nooit de bedoeling zijn. De 210 opvangplaatsen werden gecreëerd in de gemeenten met de grootste noden en de grootste kans op kinderarmoede.

Hiermee is het werk nog niet af. Er is nog meer kinderopvang nodig. In vergelijking met de rest van Vlaanderen zijn er in Limburg immers minder opvangplaatsen. Er

Gedeputeerde Frank Smeets

moet dus nog wat worden ingehaald om de doelstelling – 50 opvangplaatsen per 100 kinderen tegen 2020 – te halen. Het feit dat het goed gaat met de Limburgse economie en er steeds meer openstaande vacatures zijn, zet extra druk op de ketel.

Bovendien mag men de creatie van bijkomende kinderopvangplaatsen niet alleen vanuit een economisch perspectief bekijken. Het is ook goed voor de baby's en peuters zelf. Studies tonen aan dat kinderen die al heel jong in contact komen met andere kinderen en opvoeders, daar levenslang hun voordeel aan doen. Hun welbevinden ligt hoger, hun ontwikkelingskansen zijn groter en ze staan sterker in het leven.

“
DE TEWERKSTELLING
NEEMT TOE. DAN MOET
ER OOK MEER
KINDEROPVANG ZIJN.

Gedeputeerde Frank Smeets

“**IEDEREEN WOONT
GRAAG IN EEN EIGEN
MOOI EN GEZELLIG
HUIS.**

Gedeputeerde Frank Smeets

2,6 miljoen euro voor de combinatie wonen en zorg

Tot nu werden al 222 dossiers goedgekeurd

WONEN & ZORG

“OOK MENSEN MET NOOD AAN ZORG HEBBEN RECHT OP EEN MOOIE EN GEZELLIGE WONING”

Indien we met zijn allen het over een zaak eens zijn, dan is het wel liefst een eigen woning hebben en dat we daar zo lang mogelijk kunnen blijven wonen. Helaas is dat niet altijd even evident voor mensen met nood aan zorg zoals ouderen, personen met een handicap, mensen met geestelijke gezondheidsproblemen die nood hebben aan psychosociale woonbegeleiding en jongeren die onder jeugdhulp vallen. Om ook deze mensen tegemoet te ko-

men, maakt gedeputeerde Frank Smeets 2,6 miljoen euro aan SALK-middelen vrij voor de bouw van 400 woonzorgeenheden over een periode van vier jaar waarbij de combinatie wonen-zorg centraal staat. Tot nu werden al 222 dossiers goedgekeurd, mooi verspreid over de hele provincie. “Hiermee geven we de gemeenten, de OCMW’s, de sociale huisvestingsmaatschappijen, het CAW en de bouwsector een duwtje in de rug”, zegt gedeputeerde Frank Smeets.

KIND EN TAAL

“Kind en Taal zorgt er mee voor dat kinderen helemaal openbloeien”

“Men kan het belang van Kind en Taal niet voldoende benadrukken”, zegt Katrien Bergs, die vanuit de KU Leuven als onderzoekster een masterproef schreef over het programma ‘Instapje+’ van Kind en Taal. “Met de programma’s ‘Instapje’ en ‘Instapje+’ zorgt Kind en Taal ervoor dat kinderen en ouders beter voorbereid zijn op de schoolcarrière van de kinderen”, zegt ze.

Wij hebben iedereen nodig om onze maatschappij vorm te geven

Wekelijks komt er een begeleidster aan huis

Te veel Limburgse jongeren verlaten de school zonder diploma. Het hypothekeert hun kansen op de arbeidsmarkt. En hoe vreemd dit ook mag klinken, de problemen beginnen meestal reeds in de kleuterschool. Vooral kinderen uit kansarme gezinnen en kinderen uit gezinnen van niet-Belgische origine zijn het slachtoffer. Dat kan en dat mag niet. We hebben iedereen nodig om onze maatschappij vorm te geven.

Om dit te ondervangen werd de vzw Kind en Taal opgericht. De organisatie heeft meerdere programma’s uitgewerkt opdat de kinderen en hun ouders beter voorbereid zouden zijn voor wanneer ze naar de kleuterschool gaan. Want wanneer daar alles vlot verloopt, is er meteen een goede basis gelegd voor de verdere schoolcarrière.

Het programma ‘Instapje’ is gericht op peuters van 1 tot 2,5 jaar. Wekelijks komt er een begeleidster aan huis om de kinde-

ren allerlei vaardigheden aan te leren en hun taalvaardigheid aan te scherpen. Dat gebeurt in de moedertaal. Want wanneer men die helemaal machtig is, pikt men heel snel het Nederlands op wanneer men op 2,5 jaar voor het eerst naar de kleuterschool gaat. Het programma ‘Instapje+’ is gericht op de ouders van de peuters tussen 2 en 2,5 jaar. Men brengt ze in contact met het kleuteronderwijs. Zo weten ze wat hen te wachten staat en kunnen ze beter het belang van het kleuteronderwijs inschatten.

Katrien Bergs: “Mijn onderzoek toont aan dat Kind en Taal een fantastisch initiatief is. Ouders begrijpen beter wat er in de kleuterklassen gebeurt en kunnen zo gemakkelijker hun kinderen begeleiden. En de kinderen zelf bloeien open en maken gemakkelijker vriendjes. Daar doen ze hun hele schoolcarrière hun voordeel aan.”

Provincie geeft kwetsbare jongeren extra duw in de rug

Sommige kinderen en jongeren hebben omwille van hun afkomst, hun thuissituatie, hun fysieke of mentale situatie of hun statuut een groter risico op achterstelling of uitsluiting op één of meerdere levensdomeinen. Met een budget van 2 miljoen euro pakt de provincie dit aan. Hiervoor wordt samengewerkt met de Limburgse OCMW's omdat kansarme jongeren in alle gemeenten wonen. Zo hebben vorig jaar 12.966 jongeren een extra duw in de rug gekregen. Met de provinciale subsidies is o.a. het lidgeld voor de jeugd- of sportvereniging of het inschrijvingsgeld voor de muziek-academie betaald, konden kinderen uit kansarme gezinnen toch mee op zoekklas of werd de rekening voor orthodontie of logopedie vereffend.

Sociale participatie van jongeren stimuleren

Werken aan gevangenis van Leopoldsburg beginnen in 2019

Nieuwe tewerkstelling moet vooral door de privé gecreëerd worden. Maar ook de overheid kan als belangrijke werkgever haar duit in het zakje doen, stelde het SALK-rapport. Door bijvoorbeeld diensten te decentraliseren of nieuwe investeringsprojecten te realiseren.

Met de bouw van een nieuwe gevangenis in Leopoldsburg, kaderend in het masterplan gevangenis van minister van Justitie Koen Geens, doet de federale overheid dit laatste. De bouwwerken beginnen in 2019 en de gevangenis moet in 2023 operationeel zijn. Het project is goed voor

300 nieuwe jobs en evenveel gedetineerden. De gevangenis komt op het militair domein Reigersvliet. De provincie zorgde ervoor dat alles ruimtelijk in orde is. De investering bedraagt 70 miljoen euro.

Verbetering gezondheidszorg zorgprojecten

In het Limburg Clinical Research Program werken UHasselt, het Ziekenhuis Oost-Limburg en het Jessa Ziekenhuis samen voor een verbetering van de Limburgse gezondheidszorg. De academische meerwaarde is groot en heeft ook het medisch-wetenschappelijk onderzoek in Limburg in een stroomversnelling gebracht. Het aantal doctoraatsstudenten is zeer sterk gestegen. Op korte tijd is ook een stimulerende en kwalitatief hoogstaande zorgomgeving gecreëerd die als een magneet werkt op high potential medische zorgprofessionals van ver buiten de provinciegrenzen. Die LCRP-dynamiek wakkert ook de ondernemers- en innovatiespirit aan en zorgt ervoor dat men vanuit de industrie met veel belangstelling naar de ontwikkelingen in onze provincie kijkt.

42
Reeds 42 LCRP
doctoraatsstudenten

Sterke impuls voor klinisch onderzoek

TESTIMONIAL

“Mijn dochter keek uit naar de begeleidster van Kind en Taal”

Kind en Taal is goed voor de kinderen en voor de mama's en papa's

Yasemin Alper liet haar dochtertje Zual begeleiden door Kind en Taal en dat vindt ze nog altijd één van haar betere beslissingen. Ook Zual vond dat blijkbaar een goed idee, want elke dinsdag stond ze voor het raam te wachten tot de begeleidster kwam. “Zual werd in het Turks voorbereid op de kleuterschool. Ze leerde ook de Turkse taal volledig te beheersen. Dat was een voordeel toen ze naar de kleuterklas ging, want juist daardoor pikte ze het Nederlands heel snel op. Het programma Instapje heeft ook de interactie tussen mij en Zual sterker gemaakt,” zegt de mama. Yasemin Alper werkte enthousiast mee aan het programma. In die mate dat ze op haar beurt door Kind en Taal gevraagd werd om andere gezinnen te begeleiden. Dat doet ze nu deeltijds. Ze begeleidt 10 peuters in Genk-Noord. “Ik raad iedereen de programma's van Kind en Taal aan. Het is goed voor de kinderen en goed voor de mama's en papa's die zo beter het belang van de kleuterschool kunnen inschatten”, zegt Yasemin Alper.

“

“Met ons programma 'Instapje' bereikten we vorig jaar 733 gezinnen. Ze hadden 59 verschillende nationaliteiten en spraken 21 verschillende talen.”
Stafmedewerker Filip Sleurs - Kind en Taal vzw

“
ONS GROENESTROOMVERMOGEN
IS OP MINDER DAN 10 JAAR VERVIJFVONDIGD.
NIET TOEVALLIG.

LIMBURG
TOEKOMSTVERSNER

5. DUURZAME REGIO

De Duwolimplus-lening genereerde 16 miljoen euro aan investeringen

DUWOLIM

PROVINCIE HELPT OM GOEDKOOPT ONS HUIS TE ISOLEREN

Om de klimaatdoelstellingen te halen, legt de Vlaamse regering alsmaar meer energiebesparende maatregelen op. Zo moeten nu ook onze huizen aan energievoorwaarden voldoen. Premies helpen om die doelstellingen te realiseren. En de provincie Limburg geeft een extra zetje met goedkope Duwolimplus-leningen.

“
ISOLEREN IS GELD
UITGEVEN OM GELD
TE BESPAREN.
Gedeputeerde Ludwig
Vandenhove

Duwolimplus. Het ligt niet vooraan op onze lippen. Maar uiteraard heeft u al langer begrepen dat het hier om een contractie gaat van duurzaam wonen Limburg plus, waarbij de plus staat voor het extraatje dat de provincie ons geeft om onze huizen optimaal te isoleren.

“Want hier gaat het wel degelijk om”, zegt gedeputeerde Ludwig Vandenhove. “Om de klimaatdoelstellingen te halen, investeren we als provincie mee in de productie van groene energie. Tegelijk moeten we energiebesparend werken. Een goede isolatie van onze huizen is in dat verband een belangrijke doelstelling. Dat is nodig omdat we nog te veel oudere en niet goed geïsoleerde woningen hebben in de provincie. En het helpt de mensen om hun energiefactuur te drukken. Investeren op korte termijn is in dit geval besparen op langere termijn.”

Een probleem is dat de mensen niet altijd het geld, of toch niet de hele som langs de kant hebben liggen om te investeren in bijvoorbeeld dakisolatie, muurisolatie en dubbele beglazing. Een goedkope energielening kan dan helpen. De Duwolimplus-lening is zo'n lening.

Ludwig Vandenhove: “In het kader van het SALK-uitvoeringsplan hebben we beslist om ook in goedkope energie-

leningen te voorzien. Daarmee slaan we drie vliegen in een klap. Het helpt om de klimaatdoelstellingen te halen. Het stimuleert de tewerkstelling in de bouwsector. En het laat de Limburgers toe om op lange termijn te besparen. Iets wat heel gemakkelijk kan omdat de Limburgers tot 30.000 euro kunnen ontfemen tegen een rentevoet van 0 tot 0,25 %, afhankelijk van hun financiële situatie.”

Dat is erg goedkoop. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat de Duwolimplus-lening een succes is. Op 2,5 jaar tijd werden 770 leningen afgesloten voor meer dan 9 miljoen euro die voor 16 miljoen euro aan investeringen genereerden. Gemiddeld gesproken wordt er voor net geen 12.000 euro ontleend. Dat geld gaat in hoofdzaak naar glasisolatie (33 procent), dakisolatie (29 procent) en muurisolatie (15 procent). Daarnaast wordt er ook geïnvesteerd in zuinige verwarmingsketels (9 procent) en zonnepanelen (7 procent). Wärmtepompen en zonnepanelen (elk 1 procent) zijn nog niet echt doorgebroken.

Dat vooral oudere personen – 42 procent van de ontfemers is 55-plus en 18 procent is 65-plus – interesse hebben in de Duwolimplus-lening, hoeft niet te verwonderen. Zij wonen in de veelal oudere en minder geïsoleerde huizen.

“GOEDE WIJN BEHOEFT GEEN KRANS... MAAR WEL KENNIS”

Goede wijn behoeft geen krans, stelt de volksmond. Het maken van goede wijn heeft vooral nood aan wetenschappelijk onderbouwde kennis. Dat is dan ook de taak van het kennis- en onderzoekscentrum wijnbouw. Het wetenschappelijk onderzoek van het kenniscentrum spitst zich momenteel toe op de teelt van druiven. “Het laat ons toe om unieke wijnen te maken”, zegt gedeputeerde van Landbouw Inge Moors.

“
NU AL HEBBEN
DE LIMBURGSE
WIJNEN EEN
UITSTEKENDE REPUTATIE.
Gedeputeerde Inge Moors

De Limburgse wijnbouwsector krijgt een sterke boost

Neen, we zijn geen fan van de klimaatopwarming. Het heeft wel voor gevolg dat het gemiddeld gesproken hier nu wat warmer is en we zo een ideaal klimaat krijgen om wijndruiven te verbouwen. In welke mate dat waar is, kunnen we zelf zien in Haspengouw en de Maasvallei. De talrijke zongerichte hellingen, de vruchtbare bodems en het hoge kalkgehalte van sommige hellingen zijn ideaal voor het verbouwen van wijndruiven. Het maakt dat elk jaar het areaal aan wijngaarden toeneemt met zo'n 10 ha per jaar. Momenteel tellen we al zo'n 200 ha aan wijngaarden en zo'n 75 (semi-)professionele wijnboeren.

Maar om een goede wijn te maken, is meer nodig dan zon en de juiste ondergrond. Het veronderstelt ook voldoende kennis van de teelt van druiven, de verschillende rassen, ziektebeheersing,.... Om de telers professioneel te ondersteunen en te adviseren heeft de Provincie Limburg het kennis- en onderzoekscentrum wijnbouw opgericht.

Gedeputeerde van Landbouw Inge Moors:

“Dat het kennis- en onderzoekscentrum wijnbouw werd ondergebracht bij pcfruit, het Proefcentrum Fruitteelt in Sint-Truiden, hoeft niet te verwonderen. Onder impuls van algemeen directeur Dany Bylemans is pcfruit uitgegroeid tot een internationaal erkend onderzoekscentrum in de fruitteelt.” Meer concreet werd op het domein van pcfruit een proefwijngaard met 2.200 stokken op een oppervlakte van 56 are aangelegd. De kennis, o.m. afkomstig van bekende buitenlandse wijnregio's, kan zo onmiddellijk in de praktijk worden toegepast en worden aangepast aan de specifieke teeltomstandigheden van onze provincie.

“Met dit project krijgt de Limburgse wijnbouwsector een sterke boost en zal de wijnbouw zich als een beloftevolle niche verder kunnen ontwikkelen. De Limburgse fruitsector wordt zo nog diverser en zal zo voor nog meer economische waarde zorgen”, besluit gedeputeerde van Landbouw Inge Moors.

De focus bij fietssnelwegen ligt op functionele

LIMBURG INVESTEERT IN 480 KM FIETSSNELWEGEN

Neen, ze zijn niet vergelijkbaar met de files in en rond Brussel en Antwerpen. Het neemt niet weg dat we ook in Limburg meer en meer files hebben. En dat zal er niet meteen op verbeteren. Volgens het Planbureau zal het aantal afgelegde kilometers op onze wegen jaarlijks blijven stijgen met 1,1 procent. Gedeputeerde Jean-Paul Peuskens zoekt een deel van de oplossing in fietssnelwegen. “Limburg is al top in het recreatief fietsroutenetwerk en nu zet de provincie voluit in op de fiets als een middel voor duurzaam woon-werkverkeer. Het milieu en de gezondheid van de Limburgers varen er wel bij.”

De provincie investeert de komende jaren in 480 kilometer aan fietssnelwegen op alle Limburgse hoofdverbindingen. Fietssnelwegen zijn in tegenstelling tot wat het woord laat vermoeden niet bedoeld om snel te fietsen. De focus ligt op functionele verplaatsingen van 5 tot 15 à 20 kilometer naar school, werk of winkel. Ze zijn maximaal afgescheiden van elk gemotoriseerd verkeer om de veiligheid en het comfort van de fietsers te verhogen.

“
NU AL NEMEN MEER MENSEN DE FIETS VOOR HUN WOON-WERKVERKEER.
Gedeputeerde Jean-Paul Peuskens

Momenteel werkt de provincie concreet aan twee fietssnelwegen. De eerste loopt langs het Albertkanaal en verbindt Ham met Riemst via Hasselt. De tweede fietssnelweg loopt over de oude bedding van Spoorlijn 18 en verbindt Hamont-Achel met Hasselt. Er zijn ook plannen voor een derde fietssnelweg tussen de Corda Campus in Hasselt en de universitaire campus in Diepenbeek. Daarvoor moet er een fietsersbrug over het Albertkanaal komen ter hoogte van Godsheide. Europa heeft al toegezegd om voor 40 procent te participeren in de 4,7 miljoen euro kostende brug. De Vlaamse Waterweg (nv Scheepvaart) doet eenzelfde duit in het zakje. De resterende 20 procent neemt de provincie voor haar rekening.

Gedeputeerde Jean-Paul Peuskens is overtuigd van de economische en ecologische winst. “Nu al zien we dat meer mensen de (elektrische) fiets nemen voor hun woon-werkverkeer via het fietsroutenetwerk. Met de nieuwe fietssnelwegen zal dat alleen maar toenemen.”

Ford-terreinen worden logistiek park

Logistieke hub transformeert de Ford-site.

De voormalige Ford-terreinen in Genk worden een groot logistiek park. Momenteel worden de hallen afgebroken en daarna wordt het bijna 100 ha grote terrein gesaneerd. Pas daarna kan de site opnieuw ontwikkeld worden. Het wordt een groot logistiek park. De 50 ha grote zogenaamde Zone C meteen langs het Albertkanaal zal worden ontwikkeld door logistiek bedrijf H.Essers en de nv Haven Genk. Ze mikken op watergebonden logistiek en 1.200 nieuwe jobs. De groep Machiels neemt de 40 ha grote Zone B voor haar rekening en wil er in samenwerking met andere partners minstens 1.000 nieuwe banen creëren. In de tussenliggende Zone A komen de nodige nutsvoorzieningen voor de hele site.

Energie-onderzoek van topniveau

In Energyville op het Thor Park te Waterschei bundelen KULeuven, VITO, Imec en UHasselt hun krachten in toponderzoek rond duurzame energie en slimme energiesystemen. Het onderzoek zal de energiebusiness in onze provincie een ongekende impuls geven en de resultaten zullen zich vertakken in de ganse economie. Die nieuwe energiedynamiek kan Limburg als een belangrijke economische en ecologische troef in de toekomst uitspelen.

Bruggen over Albertkanaal worden allemaal verhoogd

Omdat onze autosnelwegen dichtslibben, mede als gevolg van het toenemend goederenvervoer, zet de Vlaamse overheid in op meer goederenvervoer via onze waterwegen. Zoals het Albertkanaal. Maar opdat dit goederenvervoer via het water enigszins rendabel zou zijn, moeten de binnenvaartschepen minstens 4 lagen aan containers kunnen vervoeren.

Dat is een probleem, want van de 57 bruggen over het Albertkanaal hebben er maar 11 een vrije doorvaarthoogte van minstens 9,10 meter. De andere 46 bruggen moeten verhoogd worden en daarvan moeten er zelfs 25 volledig herbouwd worden om ook nog eens te komen tot een doorvaartbreedte van 86 meter.

De Vlaamse Waterweg investeert 300 miljoen euro in de verhoging van de bruggen. De werken zitten op schema en moeten tegen 2020 zijn afgerond. De verhoging van de bruggen is van cruciaal belang voor de ontwikkeling van de voormalige Ford-site tot logistieke hub.

Verhoging bruggen voor meer containervervoer

Meer ademruimte voor bedrijventerreinen en vrijetijdseconomie

Ruimte om te ondernemen Ruimte om te ontspannen

Onze Limburgse ontwikkelingsmogelijkheden worden fundamenteel bepaald door plannen en visies die opgemaakt worden via Ruimtelijke Ordening. Structuurplannen en ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) bepalen mee de ontwikkelingsrichting van Limburg.

Met één regionaal-stedelijk gebied (Hasselt-Genk), tien kleinstedelijke gebieden en 31 buitengebied-gemeenten blijft het niveau van stedelijkheid in Limburg beperkt. Dit vormt een troef: mensen leven in een stad of dorp op mensenmaat. Maar het gebrek aan voldoende stedelijkheid beperkt ons soms ook in onze ontwikkelingsmogelijkheden. Op sommige plekken is er geen of te weinig ruimte om te ondernemen en op vele plekken is onze mobiliteit dramatisch slecht.

Via de actie 'Versnellen ruimtelijke mogelijkheden, bedrijventerreinen, gerichte ontsluiting, toerisme en recreatie' lost de provincie specifieke problemen rond bedrijventerreinen op. Zo werd het logistieke bedrijventerrein Tongeren-Oost uitgebreid met 50 ha. De bedrijventerreinen van Hoeselt en Opglabbeek krijgen eveneens meer ruimte om te ondernemen. Voor Centrum-Zuid in Houthalen-Helchteren worden plannen opgemaakt. In Leopoldsburg werd het oude militaire domein Reigersvliet (20 ha) herbestemd tot stedelijk ontwikkelingsgebied zodat er o.m. een nieuwe gevangenis gebouwd kan worden.

Nog een bedrijf dat groen licht kreeg om uit te breiden is Greenyard Prepared in Bree, het voormalige Noliko. Met een uitbreiding van maar liefst 7ha kan dit toonaangevend bedrijf bijkomende investeringen realiseren en extra jobs creëren. Deze uitbreiding is belangrijk voor de hele Limburgse economie en in het bijzonder voor de agro-foodindustrie.

Ook onze vrijetijdseconomie krijgt extra ademruimte: in-

vesteringsruimte waarbij kwaliteit en respect voor onze mooie natuur voorop staan. De skipiste Snowvalley in Peer kon eindelijk verlengd worden, het domein Hengelhof krijgt 70 ha ontwikkelingsruimte in ruil voor het definitief verankeren van 200ha natuur. De recreatiedomeinen Mooi-Zutendaal en Goolderheide (Bocholt) kunnen op hetzelfde engagement rekenen.

De Limburgse mobiliteitsknoop ontwarren en oplossen is essentieel voor onze mobiliteit en onze ontwikkelingsmogelijkheden. Dit is voornamelijk een bevoegdheid op Vlaams niveau. Maar waar het mogelijk is, neemt het provinciebestuur zelf het heft in handen. Zo zet de provincie door met de plannen voor een nieuwe ontsluitingsweg in Leopoldsburg en het plan voor een verbeterde ontsluiting van Tongeren zit ondertussen in een eindfase.

TESTIMONIAL

Warm huis dankzij Duwolim-lening

Denis Neyens en Els Keunen uit Hasselt.

“Het is hier fijn wonen. Maar onze bungalow dateert van de jaren zeventig. Isolatie stond toen nog niet hoog op de agenda. Dat hebben we uitgezweet met te hoge energiefacturen”, zeggen Denis Neyens en Els Keunen uit Hasselt.

Isoleren was de opdracht. “Financieel niet evident, ook omdat we onze drie studerende en uitvliegende kinderen een goede start wilden meegeven”, zeggen ze in koor. “We zijn dan op zoek gegaan naar mogelijke premies. Zo zijn we ook op de

770

Duwolim leningen op 2,5 jaar tijd

“

“Duwolim staat als bewijs. Gemakkelijke, toegankelijke en goedkope leningen werken mobiliserend.”

Joachim de Wijs - Stebo

Duwolim-lening uitgekomen. Met de premies hebben we het dak en de muren kunnen isoleren. En met de Duwolim-lening hebben we de enkele beglazing vervangen door hoogrendementsglas.”

“Met de premies en de Duwolim-lening hebben we alles tegelijk kunnen doen, hebben we nu een warm huis en besparen we op de energierekening. We denken er zelfs aan om zonnepanelen te plaatsen”, zegt het echtpaar.

HERMAN DAEMS

“LIMBURG HEEFT HEEL VEEL POTENTIE”

Meteen na de aankondiging van de sluiting van Ford Genk, kondigde toenmalig minister-president Kris Peeters aan dat er een Actieplan Limburg zou komen. Herman Daems – professor economie, voorzitter van de raad van bestuur van de KU Leuven en voorzitter van BNP Paribas – kreeg de opdracht om dit uit te werken. Dat werd uiteindelijk het SALK, het Strategisch Actieplan Limburg in het Kwadraat. Hij kijkt tevreden terug.

Herman Daems geeft nu toe dat hij toen aarzelde om de opdracht te aanvaarden. Zijn ervaring leerde hem dat actieplannen veelal binnen de kortste keren verzanden. Met het SALK liep het anders. Sinds de DIRV-actie, de Derde Industriële Revolutie Vlaanderen van Gaston Geens in de jaren tachtig, is dit het eerste actieplan wat wel lukte.

“Daar zijn meerdere verklaringen voor”, weet de professor economie. “Het ging snel. Alle belangengroepen werden gehoord, maar het plan werd geschreven door mezelf en een groep van 12 experten die zich nooit mochten laten vervangen in de werkgroep en zich dus volledig moesten engageren. En we werden ondersteund door het adviesbureau McKinsey dat fantastisch werk heeft geleverd.”

Een andere belangrijke verklaring is dat meteen beslist werd om een globaal plan voor de hele provincie uit te tekenen; en dit vertrekkend vanuit de potenties die de provincie heeft. Herman Daems: “Er waren er die vonden dat we ons moesten concentreren op een nieuwe invulling voor de gebouwen en terreinen van Ford In Genk. Er waren er zelfs die vonden dat we op zoek moesten naar een andere autoconstructeur. Dat vonden we niet opportuun.

Professor Herman Daems overtuigd van de Limburgse toekomstvisie

De Europese automarkt is verzadigd en we hebben een loonhandicap. Daarom hebben we er voor geopteerd om een plan uit te werken dat de sectoren waarin Limburg al sterk staat zoals bouw en logistiek verder te versterken en de sectoren waarin veel potentie zit zoals ICT, biotech en cleantech te ontwikkelen.”

De laatste verklaring is dat het actieplan werd vertaald in 137 concrete projecten, waarbij telkens een persoon of een organisatie verantwoordelijk werd gesteld voor de realisatie van het project. Herman Daems: “Ook dit is heel belangrijk. Actieplannen kunnen enkel gerealiseerd worden wanneer ze gedragen worden door bestaande organisaties en administraties, want het zijn zij die ze moeten uitvoeren op het terrein. En er moet heel regelmatig ge-evalueerd worden, zodat men iedereen constant voor zijn verantwoordelijkheid kan plaatsen.”

We schreven het al, het SALK-actieplan is geslaagd. De cijfers staan als bewijs. Herman Daems is dan ook fier. “Nee, ik ben niet fier”, zegt hij. “Het zijn de mensen die het op het terrein hebben gedaan die fier mogen zijn. Ik ben wel een tevreden man. Omdat we er met het SALK in zijn geslaagd om een nieuwe dynamiek en een positieve ingesteldheid te ontwikkelen in Limburg. Limburg had al veel potentie. Met het SALK hebben we die nu ook kunnen realiseren.”

Betekent dit nu dat alles fantastisch is. Toch niet. Herman Daems ziet nog een aantal pijnpunten. Zoals de infrastructurele ontsluiting van de provincie. Hij vindt ook dat Hasselt en Leuven nog meer zouden moeten samenwerken, dat kan veel opleveren. En betreft dat de logistieke potentie van de provincie niet optimaal werd benut omwille van ecologische overwegingen. Nochtans zit daar veel werk in voor lager geschoolden.

“LIMBURG HAD AL VEEL POTENTIE. MET HET SALK HEBBEN WE DIE NU OOK KUNNEN REALISEREN.

Professor Herman Daems

“HET RESULTAAT IS VEEL START-UPS. MEN KAN HET ZIEN ALS DE GRAADMETER VAN ONS DYNAMISME.

Voorzitter Urbain Vandeurzen

Urbain Vandeurzen merkt veel zelfvertrouwen en dynamisme op

URBAIN VANDEURZEN

“WE MOETEN VOORTGAAN OP ONS ELAN”

“Een tweede SALK is misschien niet nodig. Wel nodig is dat bedrijven via hun organisaties, politiek en administratie samen blijven overleggen, de vinger aan de pols houden en actie ondernemen. We moeten op ons elan doorgaan. En we moeten er voor zorgen dat Limburg zijn rechtmatig aandeel krijgt uit de reguliere Vlaamse middelen”, zegt Urbain Vandeurzen, de voorzitter van het Ondernemersplatform Limburg.

“Met de sluiting van Ford belandden we op een kantelmoment”, begint Urbain Vandeurzen zijn analyse. “Tot dan was Limburg erg afhankelijk van grote bedrijven en buitenlandse investeerders. Hopen op een nieuwe Ford zat er niet meer in; mede omwille van de globalisering en onze hoge loonkost. Wilden we de sluiting van Ford opvangen en economisch groeien om te komen tot meer welvaart, dan moesten we zelf onze toekomst in handen nemen.”

Daarvoor was een nieuw businessmodel nodig, gestoeld op vier pijlers: grotere specialisatie, constante vernieuwing van zowel de producten als de productieprocessen via onderzoek en ontwikkeling, commercialisering en internationalisering. Want het volstaat niet om goede producten te maken. Men moet die ook weten te verkopen; en dit in de hele wereld.

Dat is iets gemakkelijker gezegd dan gedaan. Ook omdat kleinere ondernemingen niet altijd voldoende financiële middelen en mensen hebben om dit aan te pakken. Dat is opgevangen door de Limburgse werkgeversorganisaties die het businessmodel oppikten en propageerden bij hun leden. En met speerpuntinvesteringen in vernieuwende infrastructuur. We hebben het dan over kenniscentra, incubatoren, campussen en ecosystemen om de verworven

kennis maximaal te verspreiden onder de Limburgse ondernemingen.

Het resultaat is heel veel start-ups. In geen enkele provincie zijn er in verhouding zoveel starters. Men kan het zien als de graadmeter van ons dynamisme. Maar zo mogelijk nog belangrijker is dat de bestaande bedrijven mee in het nieuwe businessmodel zijn gestapt, vernieuwend werken en hun management professionaliseren.

Een belangrijke katalysator bij dit alles was het Ondernemersplatform Limburg met Urbain Vandeurzen als voorzitter. Opgezet als samenwerkingsverband tussen de zes Limburgse werkgeversorganisaties (Voka, VKW, Unizo, Agoria, Confederatie Bouw, Boerenbond), is het uitgegroeid tot het voornaamste overlegplatform tussen werkgeversorganisaties, politiek en administratie. “Ik weet niet of we een tweede SALK nodig hebben. Wat we wel altijd moeten blijven doen, is constant overleggen, de vinger aan de pols houden en actie ondernemen. We zijn nu vol zelfvertrouwen en dynamisme, we moeten op dat elan verdergaan. En daarbij moeten we er ook voor zorgen dat Limburg zijn rechtmatig aandeel krijgt uit de reguliere Vlaamse begrotingsmiddelen.”

Het Ondernemersplatform wordt vertegenwoordigd door:

... EN DIT
IS NOG MAAR
HET BEGIN.

